

PROVÁDĚCÍ PLÁN
zachování a obnovy kulturních památek
ve Zlínském kraji pro rok 2023

Vítězná stavba roku 2022 – Venkovský dům č. p. 302, Bojkovice

Krajský úřad Zlínského kraje, Odbor kultury a památkové péče

Oddělení památkové péče

Červenec 2023

Prováděcí plán podpory památek ve Zlínském kraji je pravidelně zpracováván od roku 2005 a navazuje na schválenou Konceptci účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji (usnesení Zastupitelstva kraje č. 0795/Z23/16 ze dne 21. 9. 2016). Je koncepčním dokumentem, z kterého vychází i samotná realizace obnovy památek, dříve v rámci Fondu kultury Zlínského kraje a od roku 2016 v rámci Fondu Zlínského kraje, sekce KULTURA – Programu na podporu stavební obnovy a restaurování kulturních památek a památek místního významu. Jedná se o dotační program, jehož cílem je obnova kulturních památek a památek místního významu Zlínského kraje při dosažení maximální efektivity a hospodárnosti využití rozpočtových prostředků Zlínského kraje.

Důvodem podpory je poskytování účelově určených neinvestičních dotací, které slouží především k naplnění následně uvedených priorit:

- obnova kulturních památek a památek místního významu nacházejících se ve špatném technickém stavu, pokud tento stav nebyl zaviněn vlastníkem, zejména odvrácení nevratné degradace kulturní památky nebo památky místního významu,
- obnova kulturních památek a památek místního významu nacházejících se na území Zlínského kraje,
- obnova kulturních památek a památek místního významu využívaných a zpřístupněných nebo prezentovaných veřejnosti pro kulturní, vzdělávací, turistické nebo jiné veřejně prospěšné účely,
- motivace vlastníků kulturních památek a památek místního významu k jejich obnově v souladu se zásadami státní památkové péče.

Způsobilými žadateli o podporu sloužící ke stavební obnově a restaurování kulturních památek a památek místního významu jsou fyzické nebo právnické osoby, které jsou vlastníkem či spoluvlastníkem kulturní památky nebo památky místního významu na území Zlínského kraje.

Z rozpočtu Zlínského kraje jsou památky tímto způsobem pravidelně financovány od roku 2003.

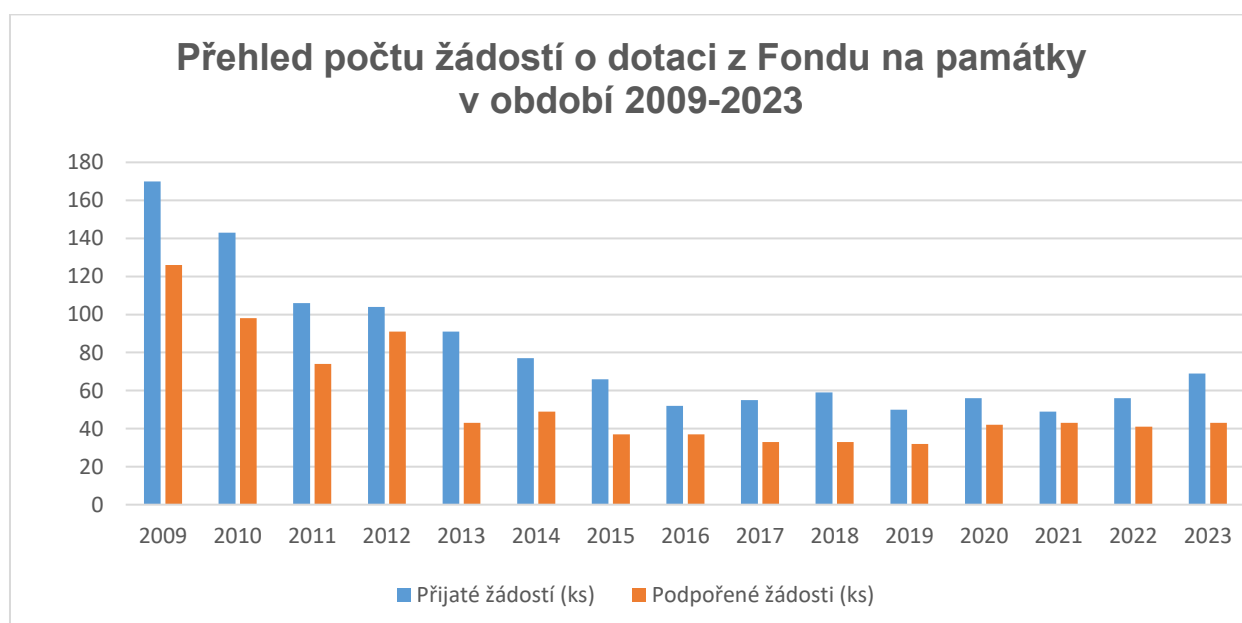
V rámci schválené Koncepce účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji přistoupil Zlínský kraj jako jeden z prvních krajů v naší zemi k zavedení dotačního programu v oblasti obnovy památek.

▪ **Program na podporu stavební obnovy a restaurování kulturních památek a památek místního významu – Fond Zlínského kraje – sekce Kultura**

V roce 2003 byl vytvořen Fond kultury ZK, který zahrnoval kromě podpory kulturních aktivit i obnovu a restaurování kulturních památek a památek místního významu. V průběhu let 2003 – 2023 bylo na obnovu památek vynaloženo z tohoto fondu přes 142 mil. Kč na více než 1.240 projektů. V roce 2023 bude podpořeno 43 projektů v celkové výši 8,5 mil. Kč.

Od vzniku fondu alokované prostředky ve Fondu kultury na obnovu hmotného kulturního dědictví měly vrůstající tendenci, v roce 2009 prostředky alokované v rozpočtu dosáhly cca 14 mil. Kč. Od roku 2010 však došlo k postupnému snižování prostředků, které nedosáhly ani 30% finančních prostředků alokovaných v roce 2009. V průběhu let se alokovaná částka ustálila mez 5 - 6 mil. Kč. V roce 2023 se částka z důvodu kvalitních rozpracovaných projektů navýšila na 8,5 mil. Kč.

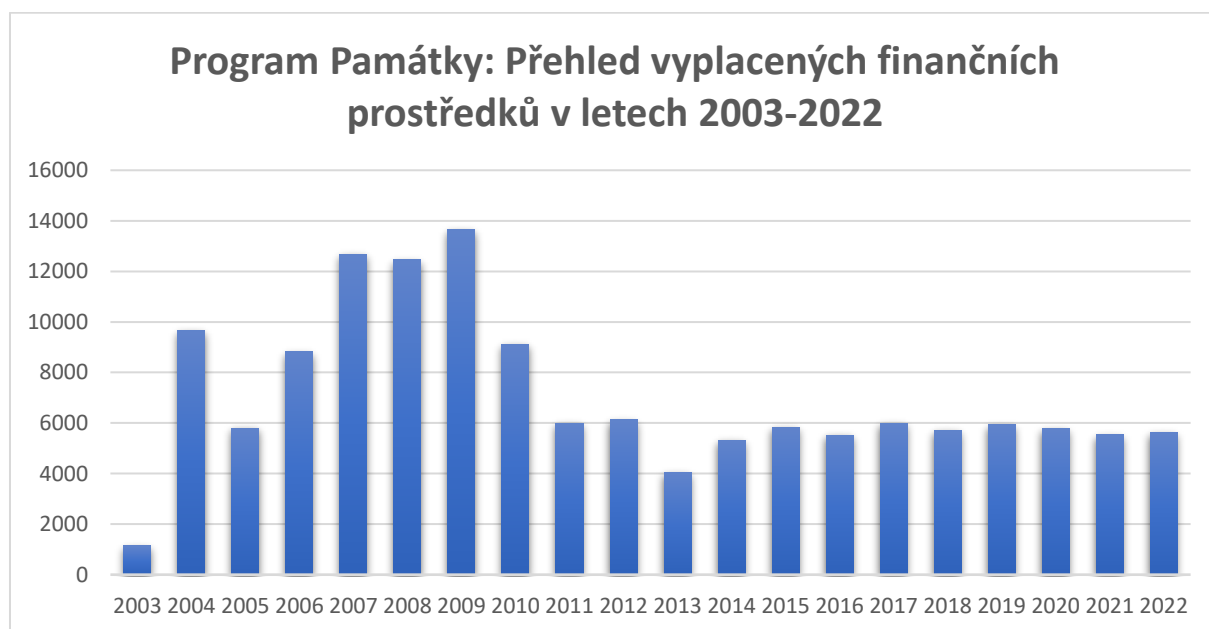
Výše finančních prostředků je s ohledem na celkový stavebně technický stav památkového fondu nedostačující.

V rámci hodnocení přijatých žádostí jsou upřednostňovány akce nadregionálního významu, víceleté památkové obnovy – finální etapy stavebních a restaurátorských akcí. Pozornost je věnována obnově stavu památek záchranného charakteru, jako jsou např. statické zabezpečení staveb a opravy střech, dále památkám lidového stavitelství, které patří k nejohroženější části památkového fondu a zasluhují mimořádnou pozornost, aby bylo možné zachovat alespoň jejich zlomek v původním stavu jako významné kulturní dědictví regionálního vesnického stavitelství a architektury.

V potaz jsou brány možnosti spolufinancování a podpory jednotlivých akcí z jiných dotačních titulů, zejména prostřednictvím MK ČR. Stranou nezůstaly ani objekty, kde k obnově památky dlouhodobě a významnou měrou přispívají vlastníci objektů z vlastních prostředků, nejen na obnovu, ale následně také k prezentaci i kulturně společenskému využití památky v kraji v rámci ČR pro veřejnost.

Jako v minulých letech byla podporována obnova církevních památek a drobné sakrální architektury (např. kapličky, zvonice, boží muka, kříže, svaté obrázky, křížové cesty, poklony), na jejichž špatném stavebnětechnickém stavu se podepsalo období před rokem 1989.

Vzhledem k neutěšenému technickému stavu památek v regionu je nutné neustále hledat, další možnosti získávání finančních prostředků, zejména pak z evropských fondů.

Přehled a analýza žádostí podpořených v KUL03-23:

V roce 2023 bylo doručeno 69 žádostí. Požadovaná výše dotace byla 14,3 mil. Kč.

Celkem 13 žádostí bylo vyřazeno z Programu ještě před hodnocením. Čtyři žádosti byly vzaty žadatelem zpět, tři žádosti nebyly doplněny na výzvu administrátora, jedna žádost byla vyřazena, neboť po odečtení nezpůsobilých výdajů projektu klesla výše dotace pod limitní částku 35 000 Kč, pět žádostí bylo vyřazeno pro nezpůsobilost.

Hodnoceno bylo 56 žádostí.

Celkem fyzicky přijato žádostí:	69
Žádosti nehodnocené:	13
Počet hodnocených žádostí:	56
Počet podpořených žádostí:	43

<u>Dle typu žadatele:</u>	Počet žádostí	Procentní podíl žádostí	Navržená dotace	Procento z alokované částky
Církev	20	46,51%	4 21 2900 Kč	49,56%
Fyzická osoba	9	20,93%	2 317 500 Kč	27,26%
Podnikající fyzická osoba	1	2,33%	150 000 Kč	1,76%
Obec	12	27,91%	1 159 600 Kč	17,88%
Spolek	1	2,33%	300 000 Kč	3,53%
Celkem:	43	100,00%	8 500 000 Kč	100,00%

<u>Dle okresu:</u>	Počet žádostí	Procentní podíl žádostí	Navržená dotace	Procento z alokované částky
Kroměříž	11	25,58%	1 561 300 Kč	18,37%
Uherské Hradiště	11	25,58%	1 949 000 Kč	22,93%
Vsetín	8	18,60%	1 881 000 Kč	22,13%
Zlín	13	30,23%	3 108 700 Kč	36,57%
Celkem:	43	100,00%	8 500 000 Kč	100,00%

<u>Dle zápisu v ÚSKP:</u>	Počet žádostí	Procentní podíl žádostí	Navržená dotace	Procento z alokované částky
Kulturní památka	29	67,44%	6 279 100 Kč	73,87%
Památka místního významu	14	32,56%	2 220 900 Kč	26,13%
Celkem:	43	100,00%	8 500 000 Kč	100,00%

▪ **Program na podporu odborné činnosti v památkové péči – Fond Zlínského kraje – sekce Kultura**

V roce 2023 byl Radou Zlínského kraje schválen nový Program KUL07-23 Program na podporu odborné činnosti v památkové péči. Cílem programu je podpora subjektů poskytujících veřejnou kulturní službu, tzn. veřejně prospěšných projektů spolků, popř. jiných subjektů, jejichž činnost napomáhá k ochraně nemovitého i movitého památkového fondu na území Zlínského kraje a k popularizaci péče o něj.

Podporovanými aktivitami jsou zejména sborníky, periodika, konference, semináře, přednášky, výstavy, ostatní projekty zaměřené na památkovou péči.

Důvodem poskytnuté dotace je především naplnění těchto priorit:

- a. Zvýšení vlivu na samosprávy obcí a podpora spolkové činnosti v zájmu jejich zapojení do obnovy památek,
- b. zvýšení povědomí o kulturně historickém bohatství Zlínského kraje,
- c. podpora edukace,
- d. posilování regionálního patriotismu,
- e. podpora života v kulturních památkách a památkách místního významu v kraji,
- f. vytváření pozitivního obrazu památkové péče v kraji.

Přehled a analýza žádostí v KUL07-23:

Celkem byly přijaty 4 žádosti v celkové výši 374 000 Kč.

Obdrženy byly tyto projekty:

Výběrový katalog kachlů z hradu Lukova - Od roku 2021 do dnešních dnů Čeněk Pavlík zpracovával jednotlivé kachle nalezené v průběhu 40 let v areálu hradu Lukov, které jsou uloženy v depozitářích Muzea JV Moravy a v expozičních prostorách hradu Lukov. Výsledkem práce bude kniha „Výběrový katalog kachlů z hradu Lukova“, která bude obsahovat popis cca 200 druhů kachlů, jejich kresebné rekonstrukce a bohatou fotografickou přílohu. Katalog bude unikátní v tom, že se bude jednat na území ČR o první uceleně zpracovaný soupis kachlů v konkrétní lokalitě. Počítá se s nákladem 250

ks knih, které nebudou volně prodejné, ale budou určeny pro potřebu odborné veřejnosti (muzea, knihovny, úřady atd.) a pro členskou základnu spolku. Cílem projektu je vydat knihu (katalog) mapující motivy a formát kachlů, které byly nalezeny při archeologickým výzkumu na hradě Lukov v letech 1983 – 2022.

Periodikum Fórum pro konzervátory-restaurátory 2023 – Periodikum Fórum pro konzervátory-restaurátory bude vydáno u příležitosti konání celostátní Konference konzervátorů-restaurátorů ve dnech 12.-14.9.2023 ve Zlíně. Obsahem časopisu budou příspěvky přednesené na konferenci se zaměřením na oblasti průzkumu historických materiálů, nových trendů a současné praxe konzervátorsko-restaurátorských zásahů v návaznosti na etické zásady, udržitelnost i ochranu kulturního dědictví během krizových situací. V časopisu budou uvedeny, mimo jiné příspěvky, také 3 příspěvky ze Zlínského kraje – Památník Ploština Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně a příprava unikátních sbírkových předmětů do stálých expozic, Hájovna z Valašské Bystřice – nově otevřený objekt a příprava velkého souboru exponátů Valašského muzea v přírodě ve spolupráci s Národním muzeem v přírodě, Památník Velké Moravy – Cyrilometodějské centrum Slováckého muzea – nedávno otevřený památník a jeho exponáty se zaměřením na konzervaci halštatského depotu z lokality Bánov.

Konference Cisterciácká krajina - Evropské kulturní dědictví - Projekt se zaměřuje na realizaci 2denní konference spojené s terénním workshopem, a 1denního edukačního workshopu, obě akce budou zaměřeny na evropsky hodnotnou kulturní krajinu - cisterciáckou klášterní krajinu Velehrad, která je součástí sítě CISTERSCAPES, nominované v roce 2023 na označení European Heritage Label (EHL) u Evropské komise. Konference a terénní workshop se bude konat v brzkém jaru 2024 tak, aby mohly na teoretické příspěvky na téma tradiční odrůdy ovoce a tradice vinařství, které se podílely na tvorbě místní kulturní krajiny, navázat terénní ukázky v kulturní krajině. Letní edukační seminář se zaměří v menší skupině na praktické ukázky vývoje kulturní krajiny ovlivněné cisterciáckým řádem.

Konference Klenotnice Velké Moravy - Jedná se o konferenci nadregionálního významu s účastí zahraničních odborníků a dalších aktérů. Konference si klade za cíl představit příklady dobré praxe a spolupráci různých odborníků (institucí), samosprávy i spolků, představit příklady objevování, zhodnocování a využívání kulturního dědictví udržitelným způsobem. V neposlední si klade za cíl ukázat aktivity "kulturní rozmanitosti" Karpatské úmluvy. Záměrem konference je představit široké veřejnosti

lokalitu s vizuální identitou, standardem služeb a prezentací nejnovějších výsledků výzkumů, včetně příkladů dobré praxe. Další aktivitou bude výstava fotografií šperků z této klenotnice. Příspěvky z konference včetně fotodokumentace budou obsaženy ve sborníku konference, který obdrží účastníci konference, a dále bude sloužit ke zvýšení povědomí o kulturně historickém bohatství Zlínského kraje.

Žádosti budou schvalovány na srpnové Radě Zlínského kraje.

<u>Dle typu žadatele:</u>	Počet žádostí	Procentní podíl žádostí	Navržená dotace	Procento z alokované částky
Obec	1	25,00%	120 000 Kč	32,09%
Spolek	3	75,00%	254 000 Kč	67,91%
Celkem:	4	100,00%	374 000 Kč	100,00%

<u>Dle okresu:</u>	Počet žádostí	Procentní podíl žádostí	Navržená dotace	Procento z alokované částky
Uherské Hradiště	2	50,00%	239 000 Kč	60,90%
Zlín	2	50,00%	135 000 Kč	36,10%
Celkem:	4	100,00%	374 000 Kč	100,00%

Nová expozice mapující tragédii na Ploštině

▪ Individuální podpora – Fond Zlínského kraje – sekce Kultura

Vedle financování prostřednictvím Programu na podporu stavební obnovy a restaurování kulturních památek a památek místního významu jsou řešeny také individuální dotace na obnovu kulturních památek. Cílem je podpora obnov kulturních památek mimořádného významu, národních kulturních památek a záchrana ohrožených nemovitých kulturních památek.

Na podzim roku 2022 Zastupitelstvo Zlínského kraje schválilo individuální dotaci ve výši **900 000 Kč** na realizaci projektu: **Stavební úpravy havarijního stavu farní stodoly ve Velkém Ořechově - I. etapa - statické zajištění krovu.**

Farní stodola ve Velkém Ořechově patří k největším objektům svého druhu - a to nejenom ve Zlínském kraji. Objekt je vystavěn velmi pečlivě (skladba zdiva, opracování trámů,...) s nadstandardními stavebními prvky (cihelne tvarovky v římsách). K hodnotě stodoly rovněž přispívá její datace z konce 18. století a její zachování bez pozdějších rušivých prvků. Stodola vykazuje mimořádné kulturněhistorické hodnoty jako památka místního významu. Její obnovou dojde k zachování kulturně-historických hodnot, zejména specifického kamenného zdiva a kompletně původního dřevěného krovu z dubu. Následně dojde ke vzniku důstojného prostoru, jenž v budoucnu žadatel využije ke kulturním a pastoračním účelům a tím vytvoří místo pro setkávání, výstavy, přednášky, popř. expozice. Pro záchranu stodoly byl založen spolek příznivců stodoly Stodola Horreum z.s., který garantuje záchranu stodoly i při změně administrátora farnosti. Vlastní podíl finančních prostředků je tvořen ze sbírek, podpory okolních obcí a farností, vyjednává se podpora Arcibiskupství olomouckého. Odborný odhad celkových nákladů na obnovu je 8,5 mil Kč. Celková obnova by měla být realizována v horizontu 5-6 let, dle finančních možností vlastníka.

Stodola ve Velkém Ořechově

V roce **2023** byly prozatím schváleny k podpoře dva projekty v celkové výši **1 100 000 Kč**.

Zlínský kraj poskytl dotaci ve výši **500 000 Kč** na projekt: **Statické zajištění vstupní věže - severní a západní průčelí hradu Lukov**. Hrad Lukov je jednou z nejvyhledávanějších památek Zlínského kraje, jeho branami ročně projde 30 tisíc evidovaných návštěvníků. Důvodem poskytnutí podpory z rozpočtu ZK v režimu individuální dotace je záchrana staticky ohrožené vstupní věže hradu Lukov. Zdivo věže je výrazně poškozeno povětrnostními vlivy a náletovými rostlinami. V některých místech jsou uvolněné kameny a malta je vyplavena ze spár. Jihozápadní nároží je ohrožené poměrně velkou trhlinou. Provedení prací na vstupní věži v jednom roce je důležité proto, že je jediným vstupem do horního hradu, návštěvník se tak pohybuje pod lešením a prochází stavenišťem. Poskytnutá individuální dotace tak přispěje k bezpečnosti návštěvníků hradu a zajištění statiky vstupní věže, která je pohledově nejexponovanější partií celého rozsáhlého areálu. Hrad Lukov již 40 let prochází postupnou památkovou obnovou, na které se v podstatné míře podílejí dobrovolníci. Jako nejlépe opravená památka získal hrad Lukov v roce 2016 celostátní ocenění Památka roku.

Na **obnovu doškové střechy venkovské usedlosti č. p. 141 v Lopeníku** Zlínský kraj poskytl **600 000 Kč**. Kopaničářský domek č.p. 141 je známý též jako „Stará Pančaveň“. Pochází z poloviny 19. století. Skládá se z obytného domu a pravouhle přiléhající hospodářské části, které jsou kryty sedlovou střechou s valbami, ta je krytá slaměným doškem. Usedlost č. p. 141 na Lopeníku je poslední kopaničářskou trvale obydlenou usedlostí krytou slaměným doškem ve Zlínském kraji. Došková střecha je v havarijním stavu, u hřebene doškových krytin dochází vlivem dešťů k zahnívání slámy, ve střeše se nachází díry způsobené hlodavci a ptáky. Došky uhnívají, což způsobuje netěsnost a do domku zatéká. Došková střecha patří mezi nejautentičtější prvky lidové architektury. Životnost doškových střech je ovlivněna působením povětrnostních podmínek. Bohužel v dnešní době je její realizace výjimečná a údržba stávajících doškových střech je velmi náročná, a to s ohledem na těžko dostupný materiál a též vymírající generaci zdatných řemeslníků. Usedlost celoročně navštěvuje mnoho turistů. Poskytnutá individuální dotace Zlínského kraje tak přispěje k záchraně kopaničářské usedlosti, neboť rozdělení obnovy střechy na víceletou obnovu není z praktického ani technického hlediska vhodné. Na střechu je potřeba cca 2,5 tis. došků, což představuje cca 3 ha nemodifikované slámy, a osivo se musí objednávat rok dopředu.

Venkovská usedlost č. p. 141, Lopeník

▪ Další krajské projekty ve spolupráci s odborem kultury a památkové péče

Mozaika „I. zastavení Křížové cesty (Pilátův soud)“ – III. originál (mobilní verze)

Účelem tohoto projektu je zhotovení uměleckého díla III. originálu (mobilní verze) mozaiky autora Jano Köhlera „I. zastavení Křížové cesty (Pilátův soud)“ umístěné na Svatém Hostýně a poskytnutí oprávnění k užití tohoto autorského díla zhotovitelem objednateli za účelem užití jako součást sbírky uměleckých předmětů příspěvkové organizace objednatele – Krajské galerie výtvarného umění. Současně bude III. originál mozaiky použit i pro další propagaci Zlínského kraje nebo jeho příspěvkové organizace Krajská galerie výtvarného umění.

Na území Zlínského kraje se nachází jedinečná křížová cesta, postavená v neopakovatelném originálním stylu Dušana S. Jurkoviče se světově unikátními secesně-modernistickými obrazy Jano Köhlera. Tato křížová cesta pro svou mimořádnou architektonickou, výtvarnou i technologickou výjimečnost, nemá na území České republiky, ale ani jinde ve světě, obdoby. Areál sv. Hostýna společně s Jurkovičovo-Köhlerovou křížovou cestou se na základě nařízení vlády č. 23/2018 Sb., o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky s účinností od 01.07.2018 stal národní kulturní památkou.

Jano Koehler byl mimořádný umělec. Jako realizátor monumentálních sgrafit, věděl, že se z klasické malby musí mnoho vypustit a je třeba rozkládat tvary do kubizujících obrazců. Každá barevná plocha musela být uzavřena v pevném rámcí. Pro keramickou mozaiku tak vymyslel převratně nový styl, kterému dnes říkáme keramická mozaika osazovaná tekutými tesserami. Díky jeho kartonům, které byly vytvářeny s přesností kresby architekta, mohli keramici v ateliéru RAKO přenášet každou linii jemných detailů a nic nezdeformovat. Každý výraz tváře i gesto rukou zůstalo i po výpalu zachováno. Jeho abstrahovaná figurace výjev aktualizovala pro naše vnímání tak, že nás nutí vstupovat do děje a mnohé domýšlet. Keramické provedení nemohlo reprodukovat čistě malířský projev a Jano Koehler musel vymyslet novou tvarovou řeč, která by mohla být přenášena zručnými keramiky na hliněné segmenty a pálena v peci. Je to dílo, které prošlo ohněm! Technologický postup řezané mozaiky zanikl po roce 1941 po úmrtí Jano Köhlera.

Křížová cesta na Svatém Hostýně

Ak. sochaři Vojtěchovi Paříkovi a ak. sochařce Passionarii Parik trvalo 10 let, než se jim tuto originální techniku zhotovení řezané mozaiky podařilo znovuobjevit. Jsou tak v současnosti jediní, kdož zná postup zhotovení řezané mozaiky a je schopen takové dílo vytvořit. Autorsky vytvořili tzv. II. originál mozaiky "I.zastavení Křížové cesty", který je instalován na sv. Hostýně, přičemž za první originál označují mozaiku zhotovenou Jano Koehlerem ve spolupráci s firmou RAKO v r. 1933.

V souvislosti s mezinárodní konferencí muzivního umění „MosaiCONtempo – Dai mosaici di Ravenna ai nostri giorni“, konané v roce 2016 v Italském kulturním institutu v Praze a ohlasem Köhlerova díla vznikla myšlenka prezentace řezané mozaiky jako mimořádného uměleckého skvostu, který je součástí kulturněhistorického bohatství na území Zlínského kraje. Má nesporný potenciál napomoci rozvoji našeho regionu, resp. přispět k rozvoji ekonomiky, rozvoji cestovního ruchu a podnikatelských aktivit ve

Zlínském kraji v daném regionu. V souvislosti s tím RZK usnesením č. 0864/R28/22 ze dne 17.10.2022 rozhodlo o pořízení III. originálu (mobilní verze) „I. zastavení Křížové cesty (Pilátův soud)“ metodou řezané mozaiky ak. soch. Vojtěchem Paříkem a Passionarií Parik ve výši 1,5 mil Kč jako součásti sbírky KGVU ve Zlíně.

Rozměrová specifikace díla III. originálu (mobilní verze) mozaiky

▪ Integrovaný regionální operační program

Stavební a restaurátorská obnova kaple sv. Jana Nepomuckého na Velehradě

Polygonální kaple sv. Jana Nepomuckého na Velehradě pochází z roku 1715 a nachází se na jihozápadním nároží ohradní zdi areálu kláštera, na okraji přírodního parku Chřiby u barokního mostu přes říčku Salašku. V kapli je umístěn oltářní obraz sv. Jana Nepomuckého, který vytvořil jeden z nejvýznamnějších českých malířů 18. století jezuita Ignác Viktorin Raab.

Cílem projektu je realizace stavební a restaurátorské obnovy kaple sv. Jana Nepomuckého na Velehradě. Projekt přispěje k revitalizaci a zatraktivnění kaple sv. Jana Nepomuckého a k následnému zpřístupnění této památky veřejnosti.

Celková částka na projekt překračuje 8,8 mil. Kč. Výše dotace z IROP činí téměř 7,5 mil. Kč.

Kaple sv. Jana Nepomuckého na Velehradě

Revitalizace areálu Vodoléčebného ústavu s plovárnou v Luhačovicích - realizace staveb Dušana Jurkoviče navržených na NKP

Rozsáhlý areál lázeňských budov byl vybudovaný na počátku 20. století. Situovaný je v severní části lázeňského centra. Sestává se z domu čp. 97 a říční plovárny, vystavěné D. Jurkovičem a dále z domů čp. 124 a 320.

Revitalizace areálu Vodoléčebného ústavu s plovárnou v Luhačovicích představuje revitalizaci zcela unikátní kulturní památky navrženou na zápis do seznamu národních kulturních památek ČR, která je zároveň součástí území Lázně Luhačovice navrženého na indikativním seznamu na zápis do světového kulturního dědictví UNESCO. Území areálu někdejšího Vodoléčebného ústavu utváří čtyři historické části: Vodoléčebný ústav, Sírné a slatinné lázně, Říční a sluneční lázně a objekt kotelny s prádelnou.

Celková částka na projektu činí skoro 84 mil. Kč. Výše dotace z IROP je něco málo přes 71 mil. Kč.

Vodoléčebný ústav s plovárnou v Luhačovicích

Obnova Arcibiskupského zámku a Podzámecké zahrady v Kroměříži – Dědictví moci slávy a štědrosti

Obnova Arcibiskupského zámku a Podzámecké zahrady v Kroměříži představuje jedinečnou příležitost, jak zachovat národní kulturní dědictví světového významu i pro budoucí generace. Honosný raně barokní arcibiskupský palác vybudoval koncem 17. století biskup Karel II. z Lichtensteinu-Kastelkorna ve spolupráci s architekty Filibertem Luchesem a Giovannim Pietrem Tencallou. Součástí plánů bylo vybudování také Květné zahrady, tzv. Libosadu. Na zámek přímo navazuje Podzámecká zahrada s úpravou z 19. století. Po ukončení komplexní rekonstrukce dojde ke zpřístupnění nových, nyní uzavřených částí pro veřejnost. A především citlivou revitalizací dojde k důstojnému představení památky, která je pod ochranou světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zámek Kroměříž

Celkové náklady jsou ve výši 246,3 mil. Kč, (226 mil. Kč z IROP). V roce 2020 poskytl Zlínský kraj vlastníku dotaci 3 mil. Kč, přičemž realizace projektu měl být ukončen do 31.12.2022. V důsledku zjištění většího rozsahu poškození krovu došlo k rozsáhlým

změnám projektu a ve stanoveném termínu bylo dokončeno pouze 70% prací, které byly předmětem dotace. V důsledku nedodržení termínu proto Arcibiskupství olomoucké vrátilo v roce 2023 do rozpočtu Zlínského kraje částku 836 307 Kč. Projekt je dofinancován z prostředků Arcibiskupství olomouckého.

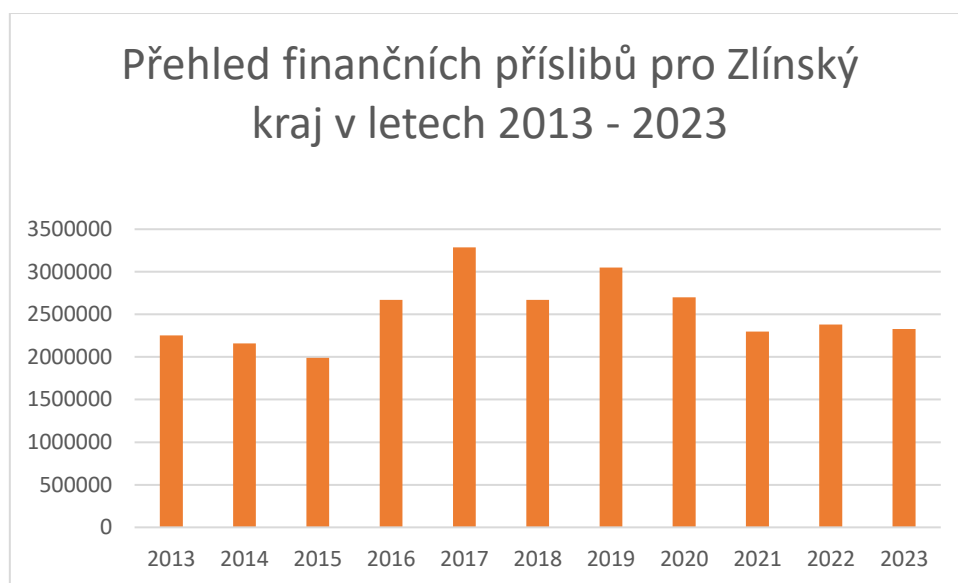
Zámek Kroměříž

▪ Dotační programy Ministerstva kultury ČR

Havarijní program

Finanční prostředky Havarijního programu jsou určeny na záchranu nemovitých kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR nacházející se v havarijním technickém stavu, zejména na jejich statické a celkové stavební zajištění, vč. restaurátorských prací a na opravy krovů a střech.

Přehled finančních příslibů pro Zlínský kraj v letech 2013 – 2023 ukazuje následující graf. Oproti roku 2020 došlo k mírnému poklesu výše přislíbené částky.

V roce 2023 je podpořeno osm projektů ve výši 2,33 mil. Kč:

Místo realizace	Typ žadatele	Památka	Výše dotace
Lopeník	FO	venkovská usedlost č. p. 141	528 000
Luhačovice	FO	vila Kancnýřka č. p. 395	400 000
Kunkovice	FO	větrný mlýn	300 000
Vičnov	FO	venkovská usedlost č. p. 121	300 000
Horní Lhota	FO	venkovská usedlost č. p. 29	200 000
Hradčovice	FO	venkovský dům č. p. 138	200 000
Zdounky	FO	zámek č. p. 80	200 000
Karolinka	FO	venkovský usedlost č. p. 285	200 000

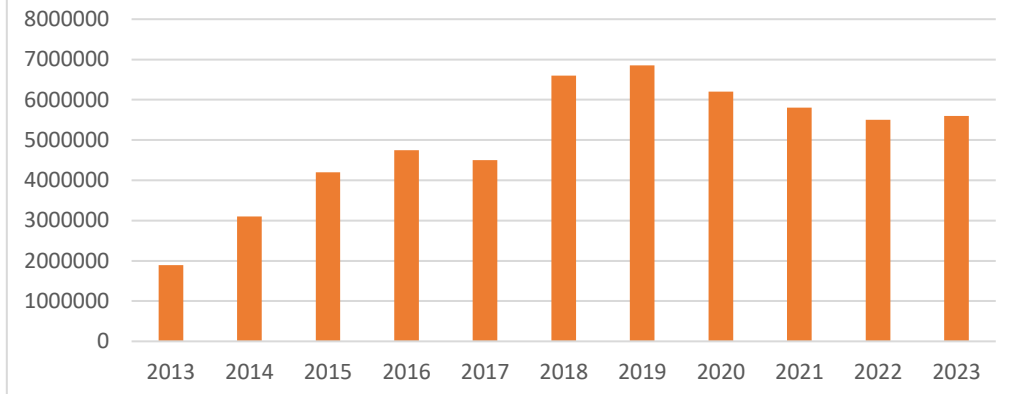
Zámek Zdounky

Program záchrany architektonického dědictví

Příspěvky v Programu jsou poskytovány zejména na záchranu a zachování kulturních památek nebo těch jejich částí, které tvoří podstatu kulturní památky. Programem je podporována obnova kulturních památek tvořících nejcennější součást našeho architektonického dědictví, jako jsou hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely a podobně. Zamýšlené práce přitom musejí směřovat k záchraně kulturní památky nebo záchraně těch jejich částí, které tvoří podstatu kulturní památky.

Přehled finančních příslibů pro Zlínský kraj v letech 2013 – 2023 ukazuje následující graf. Oproti roku 2013 měla výše příslibů zpravidla zvyšující tendenci. Od roku 2020 dochází k mírnému poklesu.

Přehled finančních příslibů pro Zlínský kraj v letech 2013 - 2023

V roce 2023 byly z rozpočtu Ministerstva kultury schváleny finanční přísliby ve výši 5,6 mil. Kč pro 7 projektů ze Zlínského kraje.

Místo realizace	Typ žadatele	Památka	Výše dotace
Bystřice pod Hostýnem	obec	zámek č. p. 1	750 000 Kč
Chvalčov	církev	poutní areál Svatý Hostýn	650 000 Kč
Koryčany	spolek/obec	zřícena hradu Cimburk	1 100 000 Kč
Kurovice	FO	tvrz	800 000 Kč
Pohořelice	církev	kostel sv. Jiljí	850 000 Kč
Střílky	nadace	zámek č. p. 202	750 000 Kč
Zlín – Štípa	církev	kostel Nar. P. Marie	700 000 Kč

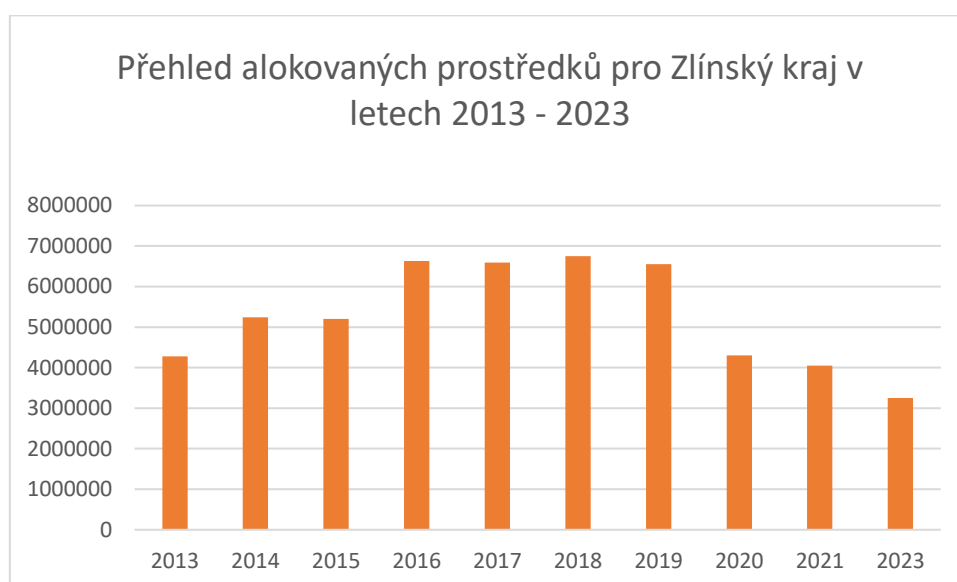

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně

Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Dotační titul MK ČR Program podpory kulturních památek prostřednictvím obecních úřadů obcí s rozšířenou působností funguje od roku 2008. Příspěvek je poskytován na stavební obnovu a restaurování kulturních památek (zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR), které se nacházejí mimo plošně chráněná území a jejichž hlavní cílem je zachování kulturního dědictví pro další generace.

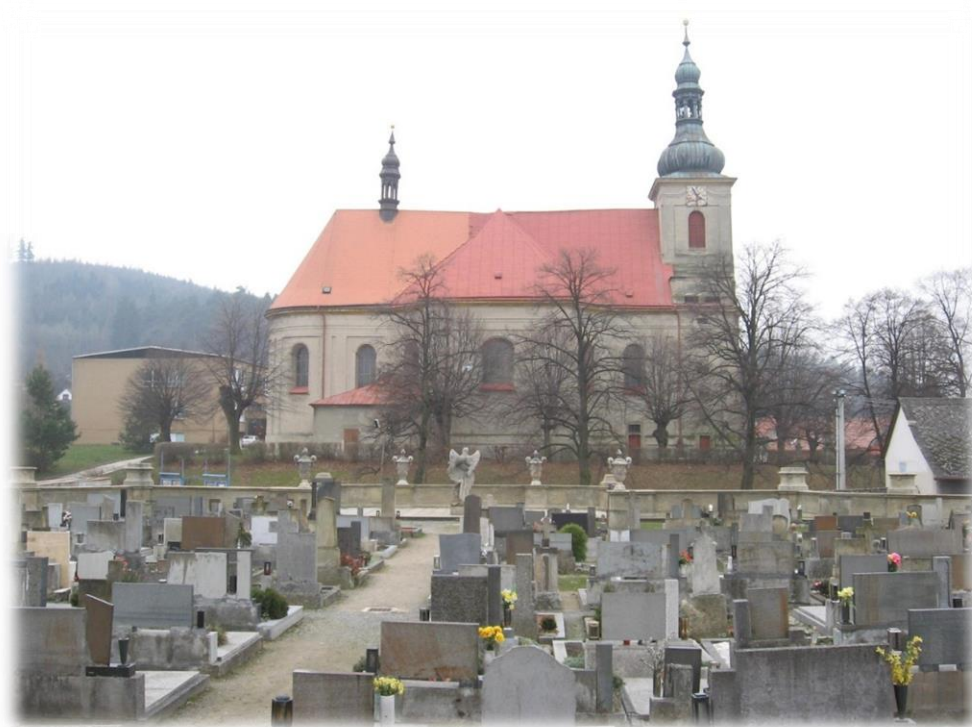
Přehled finančních příslibů pro Zlínský kraj v letech 2013 – 2023 ukazuje následující graf. Od roku 2019 můžeme sledovat výrazný pokles výše přidělovaných prostředků. V roce 2022 nebyl dotační titul vyhlášen, z důvodů úspory finančních prostředků ze státního rozpočtu.

V tomto programu bylo pro Zlínský kraj v letošním roce alokováno 3 509 000 Kč a o podporu se v něm ucházelo 28 projektů napříč krajem. K podpoře bylo vybráno 25 projektů v celkové výši 3 250 000 Kč.

ORP	Obec	Typ žadatele	Památka	Schválená výše příspěvku	Celkem ORP
Bystřice pod Hostýnem	Bystřice pod Hostýnem	C	kostel sv. Bartoloměje v Bílavsku	82 000 Kč	182 000 Kč
		C	kostel Povýšení sv. Kříže v Blazicích	100 000 Kč	
Holešov	Bořenovice	O	zvonice	116 000 Kč	186 000 Kč
	Holešov	PO	Šachova synagoga	70 000 Kč	
Kroměříž	Hulín	C	kostel sv. Václava	114 000 Kč	662 000 Kč
	Kroměříž	O	pylon	92 000 Kč	
	Rataje	C	kostel sv. Petra a Pavla	175 000 Kč	
	Střílky	C	kostel Nanebevzetí Panny Marie	111 000 Kč	
	Litenčice	FOP	zámek Litenčice	170 000 Kč	
Luhačovice	Luhačovice	FO	zámek Luhačovice	219 000 Kč	219 000 Kč
Otrokovice	Tlumačov	C	kostel sv. Martina	72 000 Kč	72 000 Kč
	Tlumačov	C	fara	v zásobníku	
Rožnov pod Radhoštěm	Vidče	C	kostel sv. Cyrila a Metoděje	80 000 Kč	80 000 Kč
Uherské hradiště	Částkov	O	kaple Panny Marie Lurdské	187 000 Kč	407 000 Kč
	Částkov	FO	komora	140 000 Kč	
	Mařatice	O	boží muka	80 000 Kč	
Uherský Brod	Bojkovice - Přečkovice	O	boží muka	80 000 Kč	524 000 Kč
	Dolní Němčí	C	kostel sv. Filipa a Jakuba	100 000 Kč	
	Nivnice	FO	Bártkův vodní mlýn	344 000 Kč	
Valašské Klobouky	nebylo čerpáno				
Valašské Meziříčí	Zašová	C	kostel Navštívení Panny Marie v Zašové	201 000 Kč	201 000 Kč
Vizovice	Jasenná u Vizovic	C	kostel sv. Máří Magdaleny	78 000 Kč	78 000 Kč
Vsetín	Seninka	FO	vesnický dům	235 000 Kč	319 000 Kč
	Růžďka	C	kostel sv. Bartoloměje	84 000 Kč	
Zlín	Doubravy	O	zvonice	160 000 Kč	320 000 Kč
	Zlín - Kostelec	O	socha sv. Jana Nepomuckého	80 000 Kč	
	Štípa	C	kostel Narození Panny Marie ve Štípě	80 000 Kč	

	Mysločovice	C	kostel Nejsvětější Trojice	v zásobníku	
	Velký Ořechov	C	kostel sv. Václava	v zásobníku	
				3 250 000 Kč	3 250 000 Kč

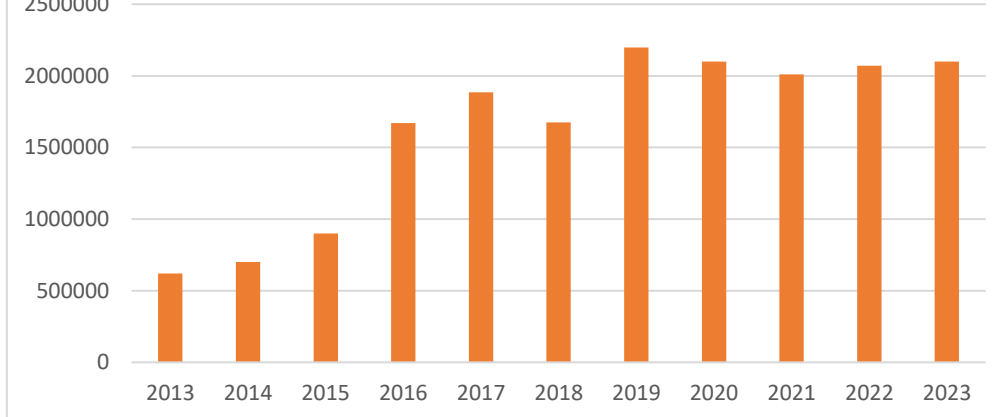
Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Střílkách

Program restaurování movitých kulturních památek

Z tohoto programu jsou poskytovány finanční příspěvky na náklady spojené s obnovou (restaurováním) movitých kulturních památek, zejména takových, které jsou významnými díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a jsou umístěny v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně-vzdělávací nebo náboženské účely.

Přehled finančních příslibů pro Zlínský kraj v letech 2013 – 2023 ukazuje následující graf. V posledních letech se výše prostředků ustálila lehce kolem hranice 2 mil. Kč.

Přehled finančních příslibů pro Zlínský kraj v letech 2013 - 2023

V roce 2023 je v rámci Zlínského kraje k podpoře navrženo následujících 7 akcí v celkové výši 2,1 mil. Kč.

Místo realizace	Typ žadatele	Památka	Výše dotace
Velký Ořechov	Církev	kostel sv. Václava, boční oltář sv. Vendelína	300 000 Kč
Vizovice	Církev	kostel sv. Vavřince, hlavní oltář	300 000 Kč
Valašské Meziříčí	Církev	kostel Nanebevzetí P. Marie, lavice	400 000 Kč
Uherský Brod	Církev	kostel sv. Neposkvrněného početí P. Marie, boční oltář sv. Josefa	300 000 Kč
Kroměříž	Církev	arcibiskupský zámek, soubor obrazů	300 000 Kč
Fryšták	Církev	kostel sv. Mikuláše, kazatelna	300 000 Kč
Mysločovice	Církev	kostel Nejsvětější Trojice, soubor obrazů	200 000 Kč

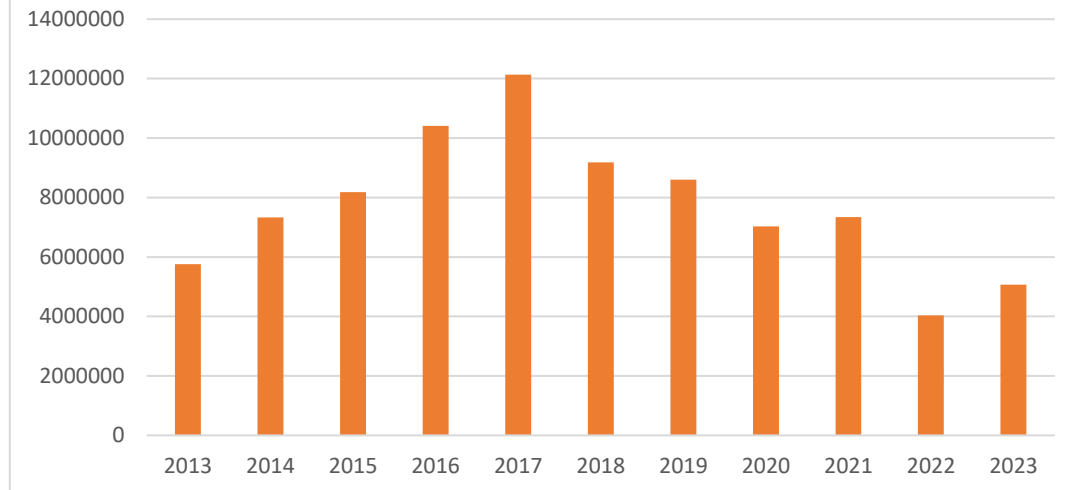
Interiér kostela Nejsvětější Trojice v Mysločovicích

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Je nástrojem k obnově kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech našich historických měst, prohlášených za památkové rezervace a památkové zóny. Finanční příspěvky mohou být z něho poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracovaný vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí společně s vlastníkem na obnově kulturní památky.

Přehled finanční podpory pro Zlínský kraj v letech 2013 – 2023 ukazuje následující graf. V letošním roce sledujeme mírný nárůst výše přidělených finančních prostředků.

Přehled finanční podpory pro Zlínský kraj v letech 2013 - 2023

Rozpis státní finanční podpory v programu regenerace MPZ a MPR v rámci Zlínského kraje – kvóta pro rok 2023

MPR/ MPZ	Město	Kvóta
MPR	Kroměříž	1 240 000 Kč
MPZ	Brumov – Bylnice	0 Kč
MPZ	Fryšták	0 Kč
MPZ	Holešov	880 000 Kč
MPZ	Kelč	0 Kč
MPZ	Luhačovice	0 Kč
MPZ	Napajedla	140 000 Kč
MPZ	Uherské Hradiště	1 025 000 Kč
MPZ	Uherský Brod	820.000 Kč
MPZ	Uherský Ostroh	0 Kč
MPZ	Valašské Klobouky	0 Kč
MPZ	Valašské Meziříčí	200 000 Kč
MPZ	Vizovice	200 000 Kč
MPZ	Zlín	570 000 Kč
Celkem		5 075 000 Kč

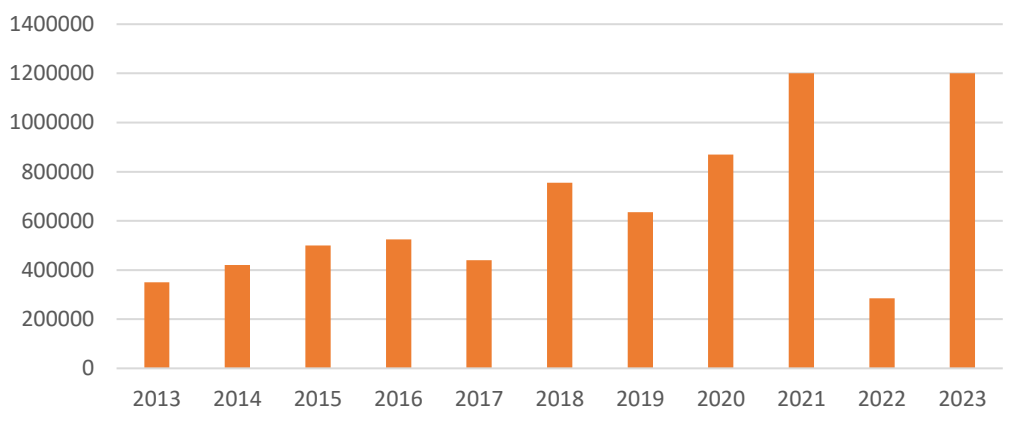
MPR Kroměříž

Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny, je v rámci komplexní péče o památkový fond v České republice určen na podporu obnovy a zachování nemovitých kulturních památek, zejména památek lidové architektury, jakými jsou například zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky, boží muka, ale i ve prospěch obnovy a zachování venkovských kostelů, zámečků, tvrzí, technických děl, soch a pomníků, zahrad apod., které se nacházejí na území vesnických památkových rezervací a zón a krajinných památkových zón.

Přehled alokovaných prostředků pro Zlínský kraj v letech 2013 – 2023 ukazuje následující graf. Ve sledovaném období došlo v letošním roce k výraznému navýšení příslibených finančních prostředků.

Přehled alokovaných prostředků pro Zlínský kraj v letech 2013 - 2023

Zlínský kraj má tři vesnické památkové rezervace a tři vesnické památkové zóny.
V letošním roce obdržely následující 2 akce finanční přísliby:

Místo realizace	Památko	Výše dotace
VPR Veletiny - Stará Hora	Vinná buda – lisovna p. č. 356	550 000 Kč
VPR Veletiny - Stará Hora	Vinná buda – lisovna p. č. 354	650 000 Kč

VPR Veletiny – Stará Hora, vinná buda – lisovna p. č. 354

▪ **Obnova památek nadregionálního významu**

Tyto památky svým architektonickým, historickým, uměleckým či výtvarným významem přesahují hranice regionu a náleží v oblasti kulturního dědictví k tomu nejhodnotnějšímu, co lze ve Zlínském kraji návštěvníkům nabídnout.

Jedná se zejména o národní kulturní památky, ale také o památky středověké architektury, které se v mnoha případech zachovaly pouze v torzální podobě. Péče o tyto památky patří k nejnáročnějším.

Hrad Lukov

Hrad Lukov je jednou z nejstarších a nejvýznamnějších památek středověké architektury ve Zlínském kraji a jedním z největších lákadel návštěvníků. Jedná se o rozsáhlý areál gotického hradu s pozdě románským jádrem z druhé poloviny 13. století. Komplex torzální architektury je soustavnou údržbou a konzervační stavební činností postupně upravován pro kultivovanou prezentaci kulturní památky odborné a především také laické veřejnosti. Hrad Lukov je zříceninou, na které více než 20 let probíhají systematické záchranné práce a archeologický průzkum. Záchranná činnost je organizována se Spolkem přátel hradu Lukova s dalšími neziskovými organizacemi. Záměrem spolku přátel hradu Lukova a obce Lukov je pokračování v netradičním přístupu k záchraně této zříceniny do budoucna. V posledních letech je objekt financován především prostřednictvím finančních prostředků vlastníka a dotačních titulů ZK na obnovu památek. V letošním roce obdržela Obec Lukov individuální dotaci ve výši 500 tis. Kč na Statické zajištění vstupní věže - severní a západní průčelí hradu Lukov.

Zřícenina hradu Lukov s předhradím

▪ **Obnova sakrálních památek**

U sakrálních památek se v převážné většině jedná o vesnické kostely či kapličky, kde bývá možnost získání dalších finančních prostředků (kromě prostředků vlastníka) velmi problematická (celá řada kostelů a kaplí je pouze památkou místního významu). Prostředky vlastníků jsou navíc zejména u malých farností velmi omezené, zvláště pak při nutnosti řešení havarijních stavů objektů nebo při rozsáhlejších rekonstrukcích.

V případě kulturních památek významně (kromě finančních prostředků vlastníka) přispívá mimo rozpočet kraje i MK ČR z Havarijního programu (z tohoto programu jsou poskytovány finanční příspěvky pro zabezpečení nejnaléhavějších oprav nemovitých kulturních památek, zejména na odstranění havarijního stavu střech a nosných konstrukcí staveb – statické zajištění).

V letošním roce jsou z Programu KUL03-23 podpořeny například tyto projekty: výměna střešní krytiny sakristie kostela sv. Mořice v Kroměříži, obnova střechy farního kostela sv. Cyrila a Metoděje ve Vidči – 3. etapa, restaurování okna s ornamentálními vitrážemi v hlavní lodi kostela Navštívení Panny Marie v Zašové, očištění a sanace krovů v kostele sv. Máří Magdaleny v Jasenné u Vizovic, obnova fasády věže kostela

sv. Jiljí v Pohorelicích – II. etapa nebo restaurování výmalby v kostele sv. Vavřince ve Vizovicích, apod.

Kostel sv. Alžběty ve Věžkách

▪ **Obnova profanních památek**

Velmi významný okruh profánních, tzn. světských památek, tvoří zámky (v Dřínově, Uhřicích, Litenčicích, Žeranovicích aj.). Tyto rozsáhlé zámecké či hradní areály (v řadě případů i s parkem) jsou v různém stavebně technickém stavu, v řadě případů navíc v havarijním stavu. Některé z nich jsou pak na seznamu ohrožených památek ČR (Dřínov, Zdislavice, Loučka).

Samostatnou část v této kategorii tvoří měšťanské domy, např. ve Vsetíně nebo v MPR Kroměříž, které jsou již řadu let postupně opravovány jednotlivými vlastníky za přispění města, kraje, státu (Program regenerace MPR a MPZ MK ČR).

Z Programu KUL03-23 byly podpořeny projekty na obnovu oken na JV nároží 2. NP zámku Dřínov, na obnovu střechy hospodářského renesančního objektu

v areálu zámku Uhřice - II. etapa, na obnovu střešní krytiny na zámku Zdounky a na barokní budově bývalých stájí v areálu zámku Zdounky nebo na výměnu 9 ks oken ve stěně hlavního točitého schodiště zámku Litenčice.

Dále bude obnovena střecha kulturní památky vily Kancnýřky v Luhačovicích a proběhne také obnova loveckého zámečku Trubiska, která započne první etapu obnovy oken a dveří.

Zámek Dřínov

▪ **Obnova drobné sakrální architektury**

Tyto drobné stavby zahrnují sochy, boží muka, kříže, zvoničky, kaple, křížové cesty a další. Jejich početnost není na našem území stejnoměrná, odlišný je jejich stavebně technický stav, dodnes však patří k nejtypičtějším prvkům moravské krajiny. Často vysokou uměleckou úroveň mají některé kamenné skulptury, dotvářející centrální prostory měst a obcí nebo nacházející se ve volné krajině.

V rámci hodnocení těchto památek lze rozlišit dvě základní roviny, a to rovinu estetickou, kdy sochařské a kamenické dílo působí také na laika, aniž by byl vybaven odbornými znalostmi, pocitem požitku či výrazu spokojení z existence kříže, sochy, které v minulosti stály na orientačně významných místech, dnes se ocitají v městských zákoutích, na návších, okrajích zástavby či v krajině. Pro laika představují zmalebňující prvek oživující prostředí. Druhou rovinu představuje uměleckohistorická a památkářská oblast, která prozrazuje bohatý výskyt soch s vysokou kulturní vyspělostí českých zemí, schopností nejširších vrstev obyvatelstva chápat umělecká díla a touhu mít je ve svém okolí.

Polní kříž z roku 1935 v trati Zámstní v Návojně

Samostatný okruh těchto památek tvoří kříže, u kterých by měl proběhnout komplexní restaurátorský zásah, případně tzv. rekonzervace po 3 až 5 letech v rámci stanoveného režimu památky. Jedná se o nejlepší a v památkové péči velmi upřednostňovaný systém údržby památek tohoto typu formou prevence. Prakticky vzorově mají tento systém vypracovaný na území MPR Kroměříž a MPZ Uherské Hradiště a v přilehlých částech města. Velmi dobře si počíná i řada obcí na Uherskobrodsku a Uherskohradištsku, ale i v řadě obcí na Zlínsku a Vsetínsku, v Rožnově pod Radhoštěm či Valašskomeziříčsku.

Široký okruh představují venkovní kamenné plastiky – nejružnější sochy světců a světic a také neopominutelné kaple a boží muka. Tyto drobné stavby, včetně soch svatých, v minulosti povzbuzovaly na venkově k modlitbě, zastavovala se u nich procesí, k některým, zvláště mariánským památkám, se konaly např. poutě. Památky drobného sakrálního stavitelství jsou mimořádnou českou zvláštností a neodmyslitelným prvkem místní krajiny.

Finance z Programu KUL03-23 letos přispějí k zrestaurování kamenných křížků v Tupesech, Hradčovicích, Kunovicích, Lubné, Počenicích-Teteticích atd. Restaurováno bude například také sousoší Cyrila a Metoděje v Záhlinicích, sloup se sochou Panny Marie na Náměstí ve Valašském Meziříčí nebo socha sv. Antonína ve Štípě.

Kamenný kříž Pod Javorovcem

▪ Obnova památek lidového stavitelství

Památky lidového stavitelství tvoří významnou část našeho kulturního dědictví a zahrnují především obytná a hospodářská stavení, dále provozní a technické stavby (usedlosti, domkářská stavení, stodoly, seníky, sklepy, sušírny ovoce, chlévy a řada dalších).

Lidové stavby jsou většinou v soukromém držení, a protože dnešním potřebám již plně nevyhovují, majitelé je z neznalosti či záměrně znehodnocují, a to buď nevhodnými úpravami, nebo jejich neudržováním.

Stavení č. p. 77, Bystřici pod Lopeníkem (obnova získala uznání Lidová stavba roku 2018)

Stavby se proto dostávají do dezolátního stavu a mnohdy je ze strany vlastníků upřednostňována jejich demolice. S ohledem na skutečnost, že tato část památkového fondu náleží k nejohroženější, je nutné přistupovat k záchraně těchto objektů prioritně.

Za zmínku rovněž stojí, že převážná většina těchto staveb je v držení fyzických osob, v řadě případů důchodového věku. Senioři již nejsou schopni vložit potřebné úsilí ani dostatečné množství finančních prostředků do řádné památkové obnovy a údržby svých objektů, kterou je zvláště v případech památek lidového stavitelství nutné vést

velmi citlivě, se znalostí tradičního řemesla a s ohledem na zachování starých technologických postupů, konstrukcí a původních materiálů.

Lidové stavby i chráněné památky lidového stavitelství denně mizí veřejnosti před očima, jsou nahrazovány novostavbami situovanými do prostoru bez respektování rázu krajiny a bez přímé vazby na původní urbanistickou strukturu.

V případě nechráněných lidových staveb navíc neexistuje žádný mechanismus, který by tyto kulturní statky ochránil a zachoval jako doklad doby pro budoucí generace. Státní památková péče se zaměřuje pouze na objekty, které jsou za památky prohlášeny, ale ani ty se častokrát nedaří ochránit před neodbornými úpravami či dokonce před jejich demolicí. Většina staveb však nemá oficiální statut ochrany, a tudíž neexistuje ani prostředek, který by zabránil jejich likvidaci. Je jen otázkou času, kdy zcela zmizí sušírny ovoce, stodoly, seníky, kdy budou přestavěny nebo zbourány chlévy, kůlny a ostatní hospodářské stavby, aby ustoupily vymoženostem současného životního stylu. Přesto se podařilo zachránit řadu jedinečných a cenných památek lidového stavitelství a ty mohou dále sloužit po celou řadu let veřejnosti.

Dům č. p. 74 se sušírnou v Rokytnici u Vsetína (obnova získala uznání Lidová stavba roku 2019)

Řada obcí si stále více uvědomuje, že památky lidového stavitelství jsou často jediným historickým bohatstvím obce, jejichž ztrátu už nebude možno nikdy nahradit. Tato myšlenka je dále realizována a rozvíjena v lokálních nově budovaných drobných muzeích s expozicemi tradiční lidové kultury, s vazbou na historii místa a její osobnosti. Tento fond lidového stavitelství se rovněž ukázal jako nejvhodnější pro činnost spolků, folklorních souborů a skupin, setkávání členů, ukládání krojů, pro zkoušky místních hudeb či pro setkávání s veřejností či drobné kulturní aktivity.

Z dotačního programu bude v roce 2023 obnovena střecha obytné části a doplnění deštění štítu přístavby chléva venkovského domu č. p. 138 v Hradčovicích a vinná bída – lisovna na parc. č. st. 354 k. ú. Veletiny.

Rodový shluk Orságů, Karolinka - Raťkov (obnova získala uznání Lidová stavba roku 2021)

▪ **Obnova technických památek**

Jedná se obecně o památky vědy, výroby a techniky, tedy o zařízení související s těžbou, výrobou, dopravou a skladováním. Velkou část těchto památek tvoří mostky, sýpky, mlýny, sušárny, hospodářské stavby nebo vinné sklepy. Patří sem však také průmysl s množstvím výrobních odvětví a vývojových řad.

Rovněž ve výčtu národních kulturních památek na území ZK nalezneme od roku 2014 jednu z technických památek - větrný mlýn ve Velkých Těšanech. Jedná se o dvoupatrovou dřevěnou stavbu sloupového typu, která se celá otáčela po směru větru. Poháněn byl čtyřmi větrnými lopatami. Jde o jeden z mála dochovaných větrných mlýnů v okolí s dochovaným technickým zařízením z první poloviny 19. století.

V roce 2023 bude z programu KUL03-23 podpořena obnova střechy nad technickou částí hlavní budovy Bartkova vodního mlýna v Nivnici – 1. etapa.

Obnovená střecha sýpky v Kelči

▪ Soutěže

Lidová stavba roku

Zlínský kraj uděluje uznání „Lidová stavba roku“ Zlínského kraje za příkladnou obnovu objektů lidové architektury již od roku 2008. Vzniku tohoto ocenění předcházela úvaha, že obnovu historického stavebního fondu na vesnicích bychom měli vnímat především jako komplexní záležitost různých zainteresovaných stran. Již v minulosti se na území Zlínského kraje objevila celá řada příkladů, kdy pozitivním přístupem zástupců obce a díky úsilí majitelů objektů bylo docíleno mimořádných výsledků při obnově kulturního dědictví. Právě takové počiny se rozhodl Zlínský kraj ocenit a podporovat. Součástí navržených pravidel projektu „Lidová stavba roku“ je také finanční odměna vlastníkovi stavby ve výši 50 tis. Kč, která má být jak motivační pobídkou, tak i možností částečně uhradit náklady spojené s takto pojatou stavební obnovou. S odstupem let je možné konstatovat, že toto dnes již tradiční ocenění nezanedbatelným dílem přispělo k důstojné prezentaci lidového stavitelství na daném území a k podpoře jedinců, spolků i samospráv snažících se tento mizející svět zachránit.

Zájemci mohou přihlásit stavby lidové architektury zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR, ale také stavby, které v Ústředním seznamu kulturních památek ČR zapsány nejsou a které dotvářejí vzhled vesnických sídel nebo vzhled krajiny. Jedná se zejména o tyto stavby:

a) obytné (např. domy, statky)

b) hospodářské (např. salaše, humna, stáje, chlévy, stodoly, sklepy, seníky)

c) výrobní (např. mlýny, hrnčířské domy, pekárny, kovárny, obydlí řemeslníků)

d) sakrální (např. kapličky, kostely, boží muka, zvonice)

e) veřejné (např. mosty, lávky, převozy, hatě)

Obnova stavby musí být ukončena nejpozději **do 31. prosince** kalendářního roku, na který bezprostředně navazuje rok, v němž je návrh projektu předkládán. Za obnovu stavby nelze považovat obnovu v rozsahu pouze udržovacích prací nebo modernizace.

Přihlásit se může vlastník stavby, případně jiná fyzická nebo právnická osoba se souhlasem vlastníka. Fyzická osoba, která návrh podává, musí mít trvalé bydliště na území ČR, v případě, že návrh podává právnická osoba, musí mít sídlo na území ČR. Stavba se musí nacházet na území Zlínského kraje.

Nominované stavby posuzuje hodnotící komise, jmenovaná Radou Zlínského kraje, která zohledňuje kvalitu provedených oprav, využití stavby i aktivitu vlastníků v oblasti péče o kulturní dědictví.

V letech 2008–2022 bylo podáno celkem 45 návrhů na udělení tohoto uznání a oceněno 13 níže uvedených staveb. V roce 2013 a 2020 nebylo uznání Lidová stavba roku uděleno.

Vítězné stavby 2008 - 2022	
2008	Vinohradnická stavba – nadzemní lisovna (búda) ve vesnické památkové rezervaci – Veletiny-Stará Hora
2009	Usedlost č. p. 6, Komňa
2010	Soubor staveb usedlosti zv. „ŠENK“ č. p. 18 Orságů–Bitalovských, Karolinka
2011	Vinohradnická stavba ve Vesnické památkové rezervaci Veletiny-Stará Hora
2012	Fojtská usedlost – Mikuláščíkovo fojtství č. p. 60, Jasenná
2013	<i>Uznání nebylo uděleno</i>
2014	Venkovská usedlost č. p. 37, Zlámanec
2015	Domek č. p. 256, ul. Říčanská, Vizovice
2016	Usedlost č. p. 115, Vlachovice

2017	Trchalíkova usedlost č. p. 210, Šumice
2018	Dům č. p. 77 včetně stodoly, sloužící jako obecní muzeum, Bystřice pod Lopeníkem
2019	Venkovský dům č. p. 74 a sušárna ovoce, Rokytnice u Vsetína
2020	<i>Ročník nerealizován</i>
2021	Rodový shluk Orságů, Chalupy Pod šenkem č. p. 285 Karolinka - Račkov
2022	Venkovský dům č. p. 302, Bojkovice
2023	<i>Uznání bude uděleno na podzim</i>

Domek č. p. 256, ul. Říčanská, Vizovice